

SPADEK TESTAMENT ZACHOWEK

**DZIEDZICZENIE
W PRAWIE POLSKIM**

Rodzaje dziedziczenia cz.1

DZIEDZICZENIE USTAWOWE

Polskie prawo przewiduje dwa rodzaje dziedziczenia: ustawowe i testamentowe. Ustawowe - określone w ustawie Kodeks cywilny, wchodzi w grę, **gdy spadkodawca nie pozostawił testamentu**. W ustawie wskazany jest krąg osób uprawnionych do dziedziczenia i ich kolejność:

W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku **dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek**; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż 1/4 całości spadku. **Jeśli spadkobierca nie miał dzieci lub wnuków**, powołani są do spadku z ustawy jego **małżonek i rodzice**. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem spadkodawcy, wynosi 1/4 całości spadku.

W przypadku braku zstępnych¹ i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego **rodzicom**, a jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada **rodzeństwu spadkodawcy**. Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadął, przypada jego zstępnym.

W przypadku braku dzieci i wnuków spadkodawcy, jego rodziców, rodzeństwa i ich dzieci, cały spadek przypada małżonkowi spadkodawcy.

¹ Zstępni - dzieci, wnuki, prawnuki itd.

W przypadku braku zstępnych, małżonka, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa spadkodawcy cały spadek przypada **dziadkom** spadkodawcy. Jeżeli któreś z dziadków nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego zstępny.
W braku małżonka spadkodawcy i krewnych, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w częściach równych tym **dzieciom małżonka** spadkodawcy, których żadne z rodziców nie dożyło chwili otwarcia spadku.

W przypadku braku wszystkich powyższych osób lub gdy wszystkie zrzekną się spadku, przypada on gminie lub Skarbowi Państwa.

Przykład:

W wypadku samochodowym zginął młody mężczyzna, żona, bezdzietny. W spadku pozostawił mieszkanie należące do niego i żony. Jego rodzice i siostra odrzucili przed notariuszem spadek, który w całości przypadł żonie zmarłego (stała się właścicielką całego mieszkania).

Rodzaje dziedziczenia cz.2

DZIEDZICZENIE TESTAMENTOWE

Dziedziczenie testamentowe także uregulowane jest w Kodeksie cywilnym. Rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament.

WAŻNE!

- Testament może zawierać wolę tylko jednej osoby.
- Autor testamentu może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia. Odwołanie testamentu może nastąpić bądź w ten sposób, że spadkodawca sporządzi nowy testament, bądź też w ten sposób, że w zamiarze odwołania testament zniszczy albo dokona w nim zmian.
- Testament można sporządzić tylko samodzielnie. Nie może tego zrobić za nas pełnomocnik.

TESTAMENT JEST NIEWAŻNY, GDY SPORZĄDZONO GO:

- bez świadomości,
- pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby takiego testamentu,
- pod wpływem groźby.

A woman with grey hair and black-rimmed glasses is shown from the chest up, wearing a white button-down shirt. She is holding a black pen in her right hand and looking down at a document she is holding with her left hand. The background is a blurred indoor setting, possibly an office or a home study.

PODSTAWOWE RODZAJE TESTAMENTÓW

- **WŁASNORĘCZNY**

Jest napisany w całości pismem ręcznym, opatrzony datą, podpisany. To ważne - testamentu nie możemy napisać na komputerze lub maszynie i podpisać! Taki testament byłby nieważny.

- **NOTARIALNY**

Jest sporządzony przez notariusza w formie aktu notarialnego. Jego przygotowanie wiąże się z kosztami, jednak są one niższe, niż się powszechnie wydaje. Taka forma daje nam praktycznie gwarancję skuteczności testamentu. Jeśli więc mamy do przekazania znaczny majątek np. nieruchomości, warto wziąć pod uwagę taką formę testamentu i dowiedzieć się o koszty u notariusza.

ZACHOWEK

Zachowek, często błędnie nazywany „zachówkiem”, jest instytucją prawa mającą na celu ochronę interesów majątkowych najbliższej rodziny, która straciła możliwość oddziedziczenia należnej z ustawy części spadku, w wyniku powołania do spadkobrania tylko niektórych osób z grona spadkobierców ustawowych lub osób trzecich.

Komu się należy?

Zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy dziedziczyliby na podstawie ustawy Kodeks cywilny (w sposób opisany wcześniej w punkcie „Dziedziczenie ustawowe”), gdyby spadkodawca nie sporządził testamentu.

Od kogo się należy?

Od spadkobiercy, a jeśli to nie wystarczy, to od osób, które za życia spadkodawcy otrzymały od niego darowizny

Przykład:

Rodzice Kariny 8 lat temu przekazali w darowiźnie trzypokojowe mieszkanie swojej drugiej córce, siostrze Kariny. Po śmierci rodzice nie zostawili żadnego majątku w spadku, więc Karina może dochodzić zachowku od siostry.

Jak obliczyć wysokość zachowku?

Zachowek powinien wynosić połowę wartości udziału spadkowego, który by przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, a jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego. Do obliczenia należnego zachowku musimy najpierw ustalić tzw. **substrat zachowku**, czyli kwotę której część nam się należy.

Przy obliczaniu zachowku **nie uwzględnia się** zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. Jednak nie dolicza się drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż dziesięciu laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku.

Wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku. Jednocześnie darowizny dokonane przez spadkodawcę na rzecz uprawnionego do zachowku zalicza się na należny mu zachowek. Jeżeli uprawnionym do zachowku jest dalszy zstępny spadkodawcy, zalicza się na należny mu zachowek także zapis windykacyjny oraz darowiznę dokonane przez spadkodawcę na rzecz jego wstępnego.

Prawidłowe ustalenie wysokości należnego zachowku może być bardzo trudne. Dlatego w tej sprawie warto skorzystać z porady doświadczonego prawnika w punkcie Nieodpłatnych Porad Prawnych.

WAŻNE!

Darowizny na rzecz osób będących spadkobiercami dolicza się bez względu na czas, kiedy zostały dokonane!

WYJĄTEK:

Przy obliczaniu zachowku należnego małżonkowi nie dolicza się do spadku darowizn, które spadkodawca uczynił przed zawarciem z nim małżeństwa, a przy obliczaniu zachowku należnego zstępnemu nie dolicza się do spadku darowizn uczynionych przez spadkodawcę w czasie, kiedy nie miał zstępnych.

Przykład:

Dziadek Roman darował synowi Dariuszowi 5 działek rolnych, a resztę gospodarstwa przekazał w spadku córce Małgorzacie. Po śmierci dziadka Romana wnuk Kamil (15 lat) może żądać od ciotki Małgorzaty wypłaty zachowku w wysokości $\frac{2}{3}$ udziału spadkowego swojego nieżyjącego ojca Dariusza, pomniejszonego o wartość przepisanych 5 działek.

Zachowku możesz dochodzić w pierwszej kolejności polubownie poprzez wezwanie zobowiązanego do zapłaty lub zaproszenie na mediację. Jeśli na tej drodze nie uda Ci się uzyskać zapłaty oczekiwanej kwoty, pozostaje Ci skierowanie pozwu o zapłatę do sądu.

PODATEK OD SPADKÓW

Opodatkowaniu nie podlega spadek lub darowizna o wartości nieprzekraczającej:

9.637 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do I grupy podatkowej - małżonek, zstępni, wstępni (np. matka, ojciec, dziadkowie), rodzeństwo, pasierb, ojczym, macocha, teściowie, zięć, synowa;

7.276 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do II grupy podatkowej - zstępni rodzeństwa (np. siostrzeniec, bratanek), rodzeństwo rodziców (np. wuj, ciotka), zstępni i małżonkowie pasierbów, małżonkowie rodzeństwa (np. mąż siostry), rodzeństwo małżonków (np. brat żony - szwagier), małżonkowie rodzeństwa małżonków (np. mąż siostry męża), małżonkowie innych zstępnych;

4.902 zł - jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do III grupy podatkowej - wszystkie osoby niezaliczone do dwóch poprzednich grup, w tym osoby niespokrewnione.

Jak obliczyć podatek od spadku?

Podatek oblicza się od nadwyżki podstawy opodatkowania ponad kwotę wolną od podatku, według następujących skali:

Kwoty nadwyżki w zł		Podatek wynosi
ponad	do	
1) od nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej		
	10 278	3%
10 278	20 556	308 zł 30 gr i 5% nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		822 zł 20 gr i 7% nadwyżki ponad 20 556 zł
2) od nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej		
	10 278	7%
10 278	20 556	719 zł 50 gr i 9% od nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		1644 zł 50 gr i 12% od nadwyżki ponad 20 556 zł
3) od nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej		
	10 278	12%
10 278	20 556	1233 zł 40 gr i 16% od nadwyżki ponad 10 278 zł
20 556		2877 zł 90 gr i 20% od nadwyżki ponad 20 556 zł

Kto jest zwolniony od podatku?

Zwalnia się od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, **jeżeli zgłoszą nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy** od dnia od dnia zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia lub uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku. Zgłoszenia należy dokonać na formularzu podatkowym SD-Z2.

W czasie obowiązywania stanu epidemii stacjonarna działalność punktów pomocy została zawieszona do odwołania. W tym czasie **pomoc można uzyskać w formie zdalnej** tj. porady prawne udzielane są za pomocą telefonu, maila lub innego komunikatora.

PUNKTY POMOCY PROWADZONE PRZEZ STOWARZYSZENIE "DOGMA" NA TERENIE POWIATU GLIWICKIEGO

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego

Urząd Gminy Rudziniec, ul. Gliwicka 26

Poniedziałek	9.00 - 13.00
Wtorek	11.30 - 15.30
Środa	11.00 - 15.00
Czwartek	13.30 - 17.30
Piątek	9.00 - 13.00

Punkt Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego

Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Szprynek 1, Sośnicowice

Poniedziałek	13.00 - 17.00
Wtorek - piątek	9.00 - 13.00

Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej

Urząd Gminy Wielowieś, ul. Główna 1

Poniedziałek - wtorek	14.00 - 18.00
Środa - piątek	8.00 - 12.00

Zapisy na porady dostępne są telefonicznie: 32 259 37 36 lub on-line: <https://np.ms.gov.pl/>

Powiat Gliwicki
<http://www.gliwicki.info/aktualnosci-pl/nieodplatna-pomoc-prawna-i-poradnictwo-obywatelskie.html>

Ministerstwo Sprawiedliwości
darmowapomocprawna.ms.gov.pl/

Zadanie finansowane ze środków otrzymanych z Powiatu Gliwickiego w ramach dotacji celowej z budżetu Państwa na finansowanie zadania polegającego na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

